Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 5. 2011, sen. zn. 3 VSPH 605/2010, ECLI:CZ:VSPH:2011:3.VSPH.605.2010.1

Číslo: 135/2011

Právní věta:

Přihláška pohledávky je podáním věřitele, které v případě, že bylo odesláno z datové schránky tohoto věřitele do datové schránky příslušného soudu osobou uvedenou v § 18 odst. 1 až 4 zákona č. 300/2008 Sb. ve znění pozdějších předpisů má z hlediska úpravy obsažené v ustanovení § 18 odst. 2 tohoto zákona stejné účinky jako procesní úkon učiněný písemně a podepsaný.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 30.05.2011

Spisová značka: 3 VSPH 605/2010

Číslo rozhodnutí: 135

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence

Předpisy: § 18 odst. 1 - 4 předpisu č. 300/2008Sb.
§ 42 odst. 4 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích usnesením ze dne 23. 6. 2010 odmítl přihlášku P10 pohledávky věřitele Komerční investiční a úvěrní společnost DOMOV, s. r. o. (dále jen „věřitel“), ze dne 19. 4. 2010.

V odůvodnění svého usnesení soud prvního stupně uvedl, že odvolatel podáním ze dne 19. 4. 2010 přihlásil svoji pohledávku ve výši 19 828 Kč. Přihláška byla insolvenčnímu soudu doručena do datové schránky jako elektronické podání, jehož přílohou byla samotná přihláška, která nebyla opatřena zaručeným elektronickým podpisem věřitele. Přihláška podle soudu vykazovala vadu, pro kterou nebylo možné v řízení nadále pokračovat bez toho, že by byl podpis věřitele doplněn. Usnesením ze dne 20. 4. 2010 insolvenční soud vyzval věřitele k doplnění chybějícího podpisu, a to ve lhůtě 7 dnů ode dne doručení usnesení. Zároveň věřitele poučil, jak má doplnění provést a též o tom, že nebude-li přihláška o podpis doplněna, insolvenční soud ji dle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. odmítne. Usnesení bylo věřiteli doručeno dne 28. 4. 2010, lhůta k doplnění začala běžet dne 29. 4. 2010, poslední den lhůty uplynul dne 5. 5. 2010. Věřitel na výzvu k doplnění přihlášky reagoval svým vyjádřením ze dne 5. 5. 2010, přihlášku však požadovaným způsobem nedoplnil. Soud proto

přihlášku pohledávky odmítl.

Proti usnesení soudu prvního stupně se věřitel včas odvolal a namítal, že přihlášku pohledávky odeslal a doručil insolvenčnímu soudu prostřednictvím datové schránky v souladu se zákonem č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Datová schránka je elektronické úložiště, které je určeno k provádění úkonů (tedy též podávání přihlášek pohledávek do insolvenčního řízení) vůči orgánu veřejné moci. Podle § 18 odst. 9 citovaného zákona, úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 (tedy úkon učiněný věřitelem, resp. jeho statutárním zástupcem) nebo pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob. Zákon podmínku připojení elektronického podpisu nestanoví; přihlášku pohledávky doručenou soudu prostřednictvím datové schránky věřitel proto považuje za řádně podepsanou. Pokud by prováděné úkony prostřednictvím datové schránky vyžadovaly ke své platnosti a účinnosti ještě další úkony (v daném případě soudem požadované podání s elektronickým podpisem), postrádala by datová schránka požadovaný smysl a pozbývala by účelu, k němuž byla na základě zákona státem zřízena.

Povinnost používat zaručený elektronický podpis při doručování dokumentů prostřednictvím datové schránky platí podle věřitele pouze pro doručení dokumentů obsahujících úkony orgánů veřejné moci vůči adresátům, nikoliv opačně. Věřitel – uvádí se v odvolání – nemá povinnost opatřovat odesílaný dokument prostřednictvím datové schránky zaručeným elektronickým podpisem. Věřitel učinil prostřednictvím datové schránky stovky podání ve vztahu k orgánům veřejné moci, zejména pak přihlášek pohledávek do insolvenčního řízení, incidenčních žalob apod., aniž by se setkal s tím, že by jeho podání takto učiněné nebylo uznáno za písemné a řádně podepsané. Jakékoliv podání odesílané prostřednictvím datové schránky nelze zaslat jinak než jako přílohu elektronického podání. Věřitel má za to, že pokud by k podání odeslanému prostřednictvím datové schránky byl vyžadován ještě zvlášť elektronický podpis věřitele, znamenalo by to zkomplikování a ztížení; pro věřitele by bylo snazší zajistit si elektronický podpis a zaslat přihlášku pohledávky pouze elektronicky se zaručeným podpisem a nikoliv prostřednictvím datové schránky s povinností připojit ještě elektronický podpis. Z obsahu odvolání se podává návrh, aby odvolací soud usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že přihláška věřitelovy pohledávky se neodmítá.

V r c h n í s o u d v Praze usnesení soudu prvního stupně změnil.

Z odůvodnění:

Odvolací soud z podnětu podaného odvolání přezkoumal napadené usnesení včetně předcházejícího řízení a došel k závěru, že odvolání je opodstatněno.

Podle ustanovení § 7 IZ pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení. Vzhledem k tomu, že insolvenční zákon v sledovaných souvislostech zvláštní úpravu nemá (kromě předepsané formy přihlášky – formuláře), uplatní se obecná úprava náležitostí podání v občanském soudním řádu.

Náležitostí každého podání je též podpis toho, kdo je činí (§ 42 odst. 4 o. s. ř.). U písemného podání a ústního podání do protokolu je tímto podpisem vlastnoruční podpis podatele na listině. U podání učiněného telefaxem se podpisem podatele rozumí údaj uvedený na telefaxovém dokumentu, který označuje osobu podatele (její jméno a příjmení, obchodní firmu apod.).

Jiná je úprava náležitostí podpisu u elektronického podání. Jak vyplývá z úpravy v ustanovení § 42 odst. 3 a 5 o. s. ř. a též z úpravy v ustanovení § 2 písm. a) a b) zákona č. 227/2000 Sb., o

elektronickém podpisu, podání učiněné v elektronické podobě, které nebylo opatřeno zaručeným elektronickým podpisem, může být podepsáno buď elektronickou značkou nebo „obyčejným“ elektronickým podpisem. V těchto případech však podání musí být – s výjimkou podání učiněného prostřednictvím datové schránky – doplněno písemným podáním shodného znění nebo podáním shodného znění učiněného v elektronické podobě opatřeným zaručeným elektronickým podpisem anebo podáním učiněným prostřednictvím datové schránky, obsahuje-li podání návrh ve věci samé nebo stanovil-li to soud (jinak se k takovému podání nepřihlíží).

Podle ustanovení § 18 odst. 1 a 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, fyzická osoba, podnikající fyzická osoba a právnická osoba může provádět úkon vůči orgánu veřejné moci, má-li zpřístupněnu svou datovou schránku a umožňuje-li to povaha tohoto úkonu, prostřednictvím datové schránky. Úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 citovaného zákona nebo pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob.

Z uvedené úpravy plyne, že podání, které bylo vůči soudu v podobě datové zprávy učiněno z datové schránky, je řádně podepsáno, jestliže je učinila (v dané věci za právnickou osobou) buď osoba s originálním oprávněním uvedená v ustanovení § 8 odst. 1 až 4 citovaného zákona anebo osoba pověřená. Jinak řečeno, podpis na listině u podání učiněného písemně nebo ústně do protokolu, resp. zaručený elektronický podpis u elektronického podání, je u datové zprávy odeslané z datové schránky nahrazen náležitou identifikací příslušné osoby, která vůči soudu učinila podání prostřednictvím datové schránky.

Z prováděcí úpravy ve vyhlášce č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek, se podává, že datovou zprávu tvoří obálka a obsah zprávy; potud lze věřiteli přisvědčit. Strukturu datové zprávy určuje Technická příloha č. 1 (soubor dmBaseTypes.xsd). Obsahem zprávy může být jedna či více příloh v počítačovém formátu uvedeném v příloze č. 3 této vyhlášky. Technické detaily provozu systému datových schránek upravuje tzv. Provozní řád ISDS, který je souhrnem ustanovení a pravidel vybraných z dokumentů, kterými se řídí Ministerstvo vnitra ČR a spolupracující subjekty a které jsou závazné pro provoz ISDS.

Věřitel se ovšem mýlí, jestliže dovozuje, že informační systém datových schránek nepředpokládá elektronický podpis datové zprávy. Je tomu právě naopak; citovaný zákon č. 300/2008 Sb., a i jiné právní předpisy předpokládají a v některých případech přímo ukládají, aby datové zprávy byly elektronicky podepsány a bylo k nim připojeno časové razítko. Vzhledem k tomu, informační systém datových schránek umožňuje kromě doručování vlastních dokumentů i doručování elektronických podpisů a časových razítek v běžně rozšířených formátech. Jde např. o datové zprávy, které coby podání soudu obsahují jednostranný hmotněprávní úkon právnické osoby (např. výpověď z nájmu bytu), jež musí být podepsány podle pravidel jednání za právnickou osobu v hmotněprávních vztazích. Vyžaduje–li se v těchto případech další podpis, či podpisy, nelze těmto podmínkám vyhovět jinak, než se k určité datové zprávě připojí zaručený elektronický podpis příslušné osoby.

O takovou situaci však v daném případě nejde. Přihláška pohledávky je procesním úkonem, podáním věřitele, které jestliže je odesláno z datové schránky tohoto věřitele osobou uvedenou v § 18 odst. 1 až 4 zákona č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů má z hlediska úpravy v ustanovení § 18 odst. 2 citovaného zákona stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný.

Jak vyplývá z identifikace datové zprávy, jež byla jako přihláška pohledávky doručena na elektronickou podatelnu insolvenčního soudu 19. 4. 2010 v 15:39:06 z datové schránky věřitele, všechny identifikační údaje byly náležitě ověřeny. Není tu tedy žádná pochybnost ani v identifikaci příslušné osoby. Proto soud prvního stupně nepostupoval správně, jestliže vyžadoval, aby věřitelova

přihláška pohledávky byla jako elektronické podání datová zpráva ještě podepsána zaručeným popisem osoby povolané k jednání za věřitele. Přihláška pohledávky věřitele, doručená insolvenčnímu soudu dne 19. 4. 2010, byla podáním se všemi náležitostmi a též podáním včasným.

Odvolací soud proto usnesení soudu prvního stupně podle ustanovení § 220 odst. 3 o. s. ř. změnil tak, že přihláška pohledávky věřitele se neodmítá.